

Rikinger ønsker seg ikke symbolgaver

Sigbjørn Kiserud
sigbjorn.kiserud@vl.no 22 310 310

Å ønske seg alternative julegaver er langt mer populært blant fattige enn rike. – Det sier noe om samfunnet vi lever i, mener stiftelsesleder.

På årets ønskelister fra Norges rikeste står verken «geit til en somalisk familie», «helsesjekk for et spedbarn» eller «myggenetting til en familie i flyktingleir». Markedet for alternative julegaver har økt sterkt de siste årene, og så mange som hver tredje nordmann kommer til å legge alternative julegaver under treet i år, ifølge en undersøkelse gjort av Plan Norge.

Det er imidlertid de fattigste i

SYMBOLSKE JULEGAVER

Flere ulike hjelpeorganisasjoner selger såkalte symbolske julegaver. Kirkens Nødhjelp var først ute i Norge i 2006.

Giveren gir i de fleste tilfeller penger til organisasjonen og mottakeren av gaven får et kort hvor det står hva pengene skal brukes til.

Flere organisasjoner tilbyr også håndfaste gaver som skal være et symbol på gaven som gis til organisasjonen. Eksempler på dette kan være fairtrade kaffe, håndlaget såpe eller lignende.

En forsket undersøkelse viser at det er færre av husstandene med inntekt over 1.000.000 kroner som ønsker seg symbolske gaver, enn husstandene med inntekt under 100.000 kroner.

Undersøkelsen er utført av Opinion på oppdrag for Kirkens Nødhjelp. 705 mennesker har svart på spørsmålene. Kirkens Nødhjelp og Opinion

Norge, ikke de rike, som ønsker seg julegavene som hjelper. Det

I Darfur gir Kirkens Nødhjelp helsesjekk for mødre med barn som en fast del av tilbudet i flyktingleirene. En ny undersøkelse viser at de rikeste i samfunnet ikke ønsker seg slike alternative gaver til jul.

Foto: Paul Jeffrey/Scanpix

viser en tilsvarende undersøkelse fra Kirkens Nødhjelp.

Mistenker trend. For mens 41 prosent av de med under 100.000 i årsinntekt ønsker seg

symbolske julegaver, er det kun 24 prosent av dem med mer enn én million i årslønn som gjør det samme.

– Dette er veldig interessante tall, sier Jan Olav Ryfetten når

han hører om undersøkelsen.

Han er leder for stiftelsen Soria Moria, som jobber for bedre rammevilkår for samfunnsnyttige virksomheter. Han mener tallene viser en trend han lenge har fryktet, og som få har turt å snakke om.

– Folk som ikke har så mye penger sitter litt nærmere virkeligheten. Materielle goder går ut over de enkle tingene som oppfinnsomhet, kreativitet, et godt måltid og tid med hverandre. Det er klart man ikke har tid til sånt når man har et stort hus, tre biler, to båter og to hytter, sier Ryfetten, som presiserer at han setter saken «på spissen».

En oppfordring. Generalsekretær i Kirkens Nødhjelp, Atle Sommerfeldt, er langt på vei enig med Ryfetten.

– Denne undersøkelsen stemmer med den følelsen vi har

Kjøpesenteret på Vinterbro utenfor Oslo er juledekorert og klar for kjøpefest. Materielle goder går ut over de enkle tingene som oppfinnsomhet og kreativitet, mener Jan Olav Ryfetten i stiftelsen Soria Moria.

Foto: Sigmund Rønnes Aarhaug

hatt: Det er hos de rikeste det er vanskeligst å få penger.

Sommerfeldt understreker likevel at han synes det er «svært oppmuntrende og gir stor frimodighet» å se at så mange vil gi alternative julegaver.

– Dette er en oppfordring til de velstående om at de i større grad må dele velstanden med dem som har mindre, slår han fast.

I en boble. Tilbake hos Ryfetten tegner tallene et dystert bilde av Norge.

– Det viser seg at materielle ting betyr mer enn omtanke. Det er et paradoks at koen utenfor fattighuset vokser hvert år, at de rikeste blir rikere og at vi gir stadig mindre.

«Det er et paradoks at køen utenfor fattighuset vokser hvert år, at de rikeste blir rikere og at vi gir stadig mindre»

Jan Olav Ryfetten

– Hva sier det om samfunnet vårt?

– At vi er en utpreget privilegert nasjon som lever i en liten boble. Før eller siden vil den bryte, når velferdssamfunnet vi er født inn i slår sprekker. Da må noen tette disse sprekene og det blir frivilligheten, konstaterer han.

HJELPEPENGER

To blå på regjeringsjakt er mest ensomme når utviklingspolitikk er tema. Men nå prøver Høyre nye plagg.

Smak av blå bistand

ANALYSE
Per Anders Hoel

Stortingets debatt om utenriksbudsjettet er en årlig oppvisning i politisk avstand. Bistand splittes i to: Rødgrønne, KrF og Venstre på en side – og Høyre og Frp på den andre.

For bistandsbudsjettet ble vedtatt i går, hadde rødgrønne samarbeidet med KrF om å flytte et hundretalls millioner. Over til de blå er dermed avstanden stor. Og mellom regjeringskandidat Høyre og vippeparti KrF er det større avstand enn penger alene. På noen felt kan den faktisk komme til å øke.

Regjerings-lansering. Høyretalsmann Peter Skovholt Gitmark presenterte i går en hel, politisk pakke fra Stortingets talerstol. Den gjelder frem til, men «også etter et eventuelt regjeringsskifte».

Høyre skal ikke kutte mye, men snakker varmt om å komme «bort fra kroner og øre». Målet skal være å overflodiggjøre hele uhjelpen gjennom økonomisk vekst.

Noen verktøy: Trekke bistandspolitikken mer i samme retning. Konsentrere den om Afrika. Kreve mer av mottakerland, ikke minst demokrati og menneskerettigheter. Spesielt vil Høyre fjerne støtte direkte til fattedlands statsbudsjetter. Og hele bredden i norsk engasjement skal slankes:

Exit misjon? Om en Erna-regjering kommer til makten, kan mottakerland for norsk

Dagfinn Høybråten tok et oppgjør Siv Jensen og Frps bistandsfunn: De «googler» bistandssektoren og putter alt det negative de kan finne om bistand inn i stortingsdokumenter.

Begge foto: Scanpix

bistand bli krympet fra over 100 til «et sted mellom 25 og 40».

Utviklingsminister Erik Solheim svarte fort at det ville ramme arenaen for alle de små: Misjonsprosjekter, studentutveksling – den virksomheten

«De er aldri med på å feire det som virker»

Dagfinn Høybråten

ute som har ideelle bakpillere her hjemme.

Boltrer Høyre seg akkurat her, kan det fort komme skarpe blikk fra den ideelle sektoren som står KrF nær.

Høyre kutter atskillig mindre enn Frp i bistandsbudsjettet, men hos KrF kryper det frem en følelse:

Mer-kravet. Høyre utvikler nå politikk under den gamle parollen «mer igjen for pengene». Og i bistandsinnstillingen er det et godt knippe fellesforslag om grep fra Høyre og Frp.

Frp er likevel den store hoggestabben. Og det er KrF-talsmann Dagfinn Høybråten som dunker tyngst til av alle om dagen:

Fra et Norge i verdenstoppen

er det «ikke spesielt etisk» å kutte milliarder i bistand. Frp fjerner et sted mellom seks og syv. Høybråten stemplet forskjellen mellom KrF og Frp om bistand som «ild og vann».

Sentrums-nei. Dermed kan rødgrønne topper – som både utenriksminister Jonas Gahr Støre og utviklingsminister Solheim bruke gårsdagens debatt til å vise frem den tydelige avstanden.

Også Venstre stiller seg i høst bak den rødgrønne regjeringen i nivået på bistanden. Det er et signal om noe: Om det blir Venstre eller KrF som havner i vippeposisjon i 2013, vil en eventuell Høyre-Frp-regjering få trobbel med å kutte i bistanden.

Google-praksis. KrF-veteran Høybråten tok også et oppgjør Frps bistandsfunn: De «googler» bistandssektoren og putter alt det negative de kan finne om bistand inn i stortingsdokumenter.

Høybråten utbrøt: «De er aldri med på å feire det som virker».

Også den slags er en splittende skillelinje i politikken.

Per Anders Hoel
journalist
per.anders.hoel@vl.no

Ungdomsutvalg uenige om stemmerett for 16-åringer

Trond-Viggo Torgersen mener ungdom ikke bør få stemme for de blir 18 år. Han har ledet et utvalg som har utredet ungdommens makt og medvirkning.

Konklusjon. Sammen med TV-kjendis og tidligere barneombud Trond-Viggo Torgersen har ungdom, barne- og ungdomsarbeidere og forskere utredet unges makt og deltakelse i samfunnet. Tirsdag overleverte Torgersen

en 160 sider lang rapport til barneminister Audun Lysbakken (SV).

Utvalget foreslår en lang rekke tiltak, blant annet et eget demokratifag i skolen, at ungdomsrådene rustes opp og at barnevernsbarn får større mulighet til innflytelse over eget liv. Medlemmene klarte imidlertid ikke å samle seg om én konklusjon i spørsmålet om stemmerettsalderen bør senkes til 16 år.

Seks medlemmer, deriblant utvalgsleder Torgersen, går inn for å opprettholde dagens stemmerettsalder både i lokalvalg og i stortingsvalg.

Stemmerett. – Det jeg tvilte meg fram til, er at man ikke behøver å gi noen grupper noen rettigheter de ikke har kjempe seg til. Stemmerettigheter er ikke noe 16-åringer generelt kjemper for. Det er uenighet og

debatt også blant dem som er i denne aldersgruppa, sier Trond-Viggo Torgersen.

Fem medlemmer vil la 16-åringer stemme ved alle valg, mens utvalgets yngste medlem, Adelina Trolle Andersen (16), er blant mindretallet på to som mener 16-åringer kan få stemme ved lokalvalg, men ikke ved stortingsvalg.

– Fylkeskommunene har blant annet ansvar for videregående

skole. Jeg synes ungdom skal få stemme i lokalvalgene for å ha mulighet til å øve press i saker de er opptatt av og som angår dem. Ungdom blir også påvirket av hva som skjer i et stortingsvalg, men det er ikke like nært på vår hverdag, sier hun til NTB. Adelina Trolle Andersen ble plukket ut til å delta i utvalget etter at hun skrev et innlegg i Aftenposten som 14-åring.

Barneminister Audun Lysbakken sier at det er for tidlig å si hva som skjer med alle forslagene fra utvalget.

– Men denne rapporten skal ikke ned i en skuff. Den skal brukes, slår han fast.

Lysbakken har selv flere ganger uttalt at han er for at 16-åringer skal få stemme i alle valg. I kommunevalget i høst fikk 16-åringer stemme i 20 forsøkskommuner. Dette forsøket skal nå evalueres.

FORSLAGENE

Etablere et nytt, bredt demokratifag i skolen.

Skolevalg blir obligatorisk i videregående skole, og det tilrettelegges for skolevalg på ungdomsskolen.

Elever i videregående skole får økt kvote for fravær til organisasjonsarbeid.

Innføre nasjonale retningslinjer for ungdomsråd.

Ungdom med spesielle erfaringer brukes mer som ekspertgrupper.